

PROBLÉMY SOUČASNÉHO SVĚTA SENIORI – PROBLÉMY A PERSPEKTIVA

X: 1–107, 2008
ISSN 1212–4117

Vladimír Vurm¹, Zdeněk Velikovský²

¹Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, katedra veřejného a sociálního zdravotnictví

²Krajská hygienická stanice v Českých Budějovicích, ředitel

Souhrn

Problémem současného světa, který se také výrazně dotýká generace 50 plus, je jednak přejídání na jedné straně a hlad na straně druhé. Dalším problémem je stále narůstání koncentrace lidí ve velkých městech a „odlidšťování“ vzájemných kontaktů včetně nárůstu jednočlenných domácností.

Klíčová slova: obezita – hlad – urbanizace – osamělost

V současném světě, který má mnoho problémů, vyvstávají dva, o kterých se podle mého názoru málo mluví, ale které se poměrně výrazně globálně dotýkají také seniorů.

Prvním problémem je faktor, který se nazývá „hrozba obezity a hladu“. Za posledních pět let stoupl ve světě počet obézních lidí o 100 milionů na cca 300 milionů. V Evropě trpí obezitou téměř 25 % obyvatel.

Česká republika se v počtu obézních pracovala na přední místo v celé Evropě. Podle doc. Kukala je u nás 31 % obyvatel obézních. Když přičteme k obezitě ještě nadváhu, dostaneme se k číslu 68 % u žen a 72 % u mužů. Z těchto čísel se pak téměř 70 % týká generace 50 plus. Nechci zde hovořit o všeobecně známých zdravotních rizicích, zejména pro vyšší věk.

Naopak proti tomuto extrému „přesycenosti“ zdroji potravin stojí druhá hrozba – hlad.

Podle statistik WHO trpí 800 milionů lidí hladu a například v roce 2000 zemřelo na podvýživu více než 4 miliony lidí, převážně dětí a starších lidí. Těžko se proto ve světě nachází prostor pro odpovídající výživu seniorů.

Dalším „problémem“, opět globálním, který se dotýká výrazně oblasti našeho zájmu, je problém života seniorů ve velkých městech.

Před 100 lety byl největším městem na světě Londýn, žilo v něm 6 milionů obyvatel. Dnes

je největším městem Tokio se svými 34 miliony obyvatel.

Města jako taková zaujímají na zemi sice jen 2 % zemského povrchu, ale vyčerpávají planetu svojí spotřebou energií. V těchto obrovských městských džunglích stárne obyvatelstvo, ale projekty rozvoje měst s tím moc nepočítají. Seniori, nemají-li dost finančních prostředků, často končí v bídě na ulicích. I u nás často uhoří nebo jsou nalézáni řadu dní po smrti ve svých bytech ve větších městech právě seniori.

Řešením by měly být projekty tzv. EKO-MĚST, které by měly řešit problém jak poškozování planety, tak také řešit život seniorů v těchto aglomeracích.

Vím, že řešení nadneseného problému je velmi složité a náročné. Je však nutné i na tuto problematiku, tj. život ve velkém městě, myslet při projednávání otázek týkajících se generace 50 plus.

Je jisté možné argumentovat, že v Čechách nebude problém velkých měst takový jako ve velkých zemích. Ale i u nás je rozdílný život ve městě s více obyvateli od života na venkově. Starší člověk je více ve městě osamělý. Je s ním jednáno velice neosobně, velké koncerny např. EON, pojišťovny, jednají ze svých neosobních center přes automaticky hovořící „úředníky“. Starší lidé se v tom těžko orientují a těžko vyřizují své požadavky.

Autor Jiří Vavroň poukazuje na skutečnost,

že stále více starších lidí žije osaměle.

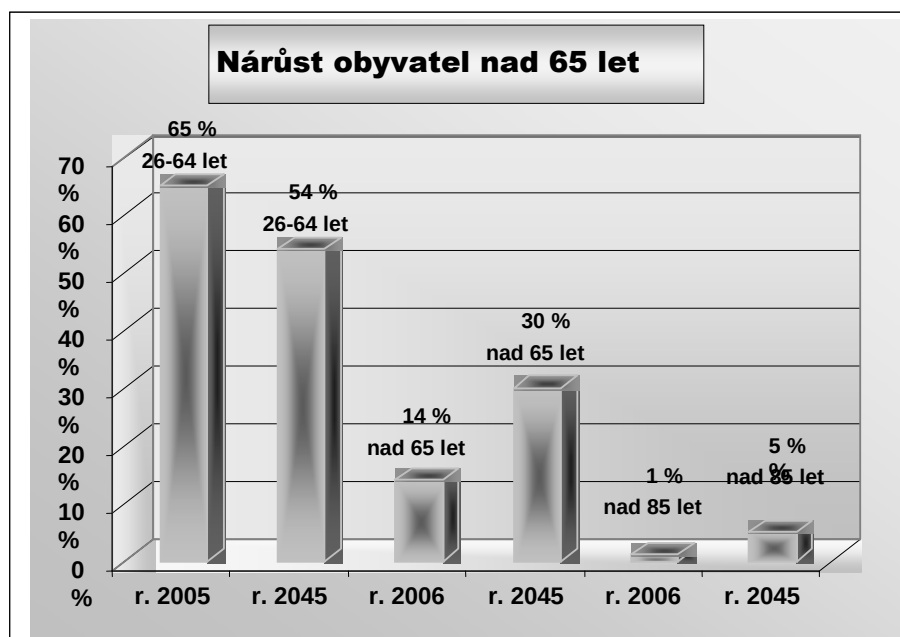
Za posledních 30 let se počet jednočlenných domácností prakticky zdvojnásobil. Podle odhadu Českého statistického úřadu bude podíl jednočlenných domácností růst dál až na hranici 35 %. Je to i prodlužováním věku, zejména

u žen. Ovdovělých žen u nás žije téměř půl milionu.

Také rozpady manželství, kdy u nás končí rozvodem každé druhé manželství, má hluboký dopad do společného života stárnoucí dvojice.

Za posledních deset let zestárlo české obyvatelstvo o tři roky.

Graf č. 1

Zrychlení procesu demografického stárnutí se stalo varujícím znakem provázejícím počátek 21. století. Především populačně silné ročníky narozené ve 40. a 50. letech minulého století se začínají čím dál více posouvat do kategorie „oldies old“ čili osob v nejvyšších věkových skupinách.

Demografické výhledy jsou sice pozitivní z hlediska dosažení vyššího věku, z ekonomického pohledu jsou ale varující.

V roce 2005 žilo v Česku 65 procent obyvatel ve věku 26 až 64 let, v roce 2045 to bude už jen 54 procenta. Sníží se i podíl dětí a mladistvých, naopak posílí starší ročníky. Lidí nad 65 let bude v roce 2045 skoro 30 procent (nyní 14 %), obyvatel nad 85 let téměř pět procent (nyní

jedno procento).

Experti zdůrazňují, že stárnutí populace není nutné brát jako hrozbu, je ale nutné se na tyto změny připravit. Jedním z kroků musí být nejen reforma důchodových a zdravotnických systémů, ale počítat hlavně s tím, že dosti značnou součástí celého života společnosti budou senioři a že jejich každodenní život má svá specifika, která je potřebné respektovat.

LITERATURA

ANDRLE, A.: Změny ve složení rodin a domácností 1961-2001 a očekávané důsledky. Veřejná správa, Týdeník vlády ČR, Praha 2003, no 15.

http://www.novinky.cz/domaci/samotaru-je-u-nas-stale-vic--uz-1-3-milionu-lidi-zije-osamela_100960_48p47.html

<http://www.obezita.cz/obezita/v-cr-a-ve-svete>

Vladimír Vurm a Zdeněk Velíkovský
vurm@zsf.jcu.cz, zdenek.velikovsky@khsb.cz